

Helo, fy enw i yw Alice. Heddiw byddaf yn cyflwyno pwysigrwydd amlieithrwydd/dwyieithrwydd ac aml feddwl a beth mae'n ei olygu.

Yn ôl Research Gate (2008) mae dwyieithrwydd yn cyfeirio at y gallu i siarad a deall dwy iaith yn rhugl. Mae gan unigolyn dwyieithog hyfedredd yn y ddwy iaith a gall gyfathrebu'n effeithiol yn y ddwy iaith. Gall dwyieithrwydd ddatblygu mewn amrywiol ffyrdd, megis trwy ddod i gysylltiad ag ieithoedd lluosog o oedran cynnar, addysg ffurfiol mewn ail iaith, neu drochi mewn cymuned lle siaredir dwy iaith yn gyffredin. Gall dwyieithrwydd gynnig manteision gwybyddol, cymdeithasol a diwylliannol, gan gynnwys gwell hyblygrwydd gwybyddol, gwell sgiliau cyfathrebu, a mwy o ymwybyddiaeth ddiwylliannol. Mae Research Gate (2013) yn nodi mae amlieithrwydd yn cyfeirio at y gallu i siarad a deall ieithoedd lluosog. Yn wahanol i ddwyieithrwydd, sy'n dynodi'n benodol hyfedredd mewn dwy iaith, mae amlieithrwydd yn cwmpasu hyfedredd mewn mwy na dwy iaith. Gall unigolion amlieithog gyfathrebu'n effeithiol mewn tair neu fwy o ieithoedd. Yn debyg i ddwyieithrwydd, gall amlieithrwydd ddatblygu trwy amrywiol ddulliau megis amlygiad o oedran cynnar, addysg ffurfiol, profiadau trochi, neu fyw mewn cymunedau amlieithog. Gall amlieithrwydd ddarparu buddion gwybyddol, cymdeithasol a diwylliannol tebyg i ddwyieithrwydd, gan gynnwys gwell hyblygrwydd gwybyddol, sgiliau cyfathrebu, ac ymwybyddiaeth ddiwylliannol, ond ar raddfa ehangach oherwydd hyfedredd mewn ieithoedd lluosog. Yn ôl World Humanitarian Movement (2023) mae dwyieithrwydd ac amlieithrwydd yn cynnig manteision megis gwell galluoedd gwybyddol, gwell cof, mwy o gyfleoedd gwaith, dealltwriaeth ddiwylliannol, a gwell sgiliau cyfathrebu. Fodd bynnag, maent hefyd yn dod â heriau, gan gynnwys cymysgu iaith, cyfyngiadau geirfa, materion hunaniaeth, rhwystrau cymdeithasol ac academaidd, stereoteipiau, a'r amser a'r ymdrech sydd eu hangen i gynnal iaith. Er bod y sgiliau ieithyddol hyn yn gallu darparu buddion sylweddol, rhaid i unigolion a chymdeithasau lywio'r cymhlethdodau hyn i fanteisio'n llawn ar y manteision tra'n lliniaru'r anfanteision.

Mae Cyngor Sir Penfro (2024) yn diffinio Cymraeg/Saesneg fel iaith ychwanegol fel disgyblion sy'n siarad iaith heblaw Cymraeg neu Saesneg fel eu hiaith gyntaf. Dywed Cyngor Sir Caerfyrddin (2024) fod gan rai plant iaith gyntaf heblaw Cymraeg neu Saesneg, naill ai oherwydd eu bod wedi'u geni mewn gwlad arall neu oherwydd bod eu rhieni'n siarad iaith wahanol gartref. Yn yr ysgol, maent yn caffael Saesneg neu Gymraeg fel ail (neu drydedd) iaith. Maent yn ei ddysgu'n bennaf trwy weithgareddau ysgol rheolaidd, megis chwarae, rhyngweithio cymdeithasol, a chyfranogiad mewn

amrywiol bynciau. Mae ymchwil yn awgrymu bod y dull trochi hwn yn hynod effeithiol ar gyfer caffael iaith. Mae bod yn ddwyieithog yn cael effaith gadarnhaol ar berfformiad, ac mae'n bwysig annog plant i gynnal a defnyddio iaith eu cartref. Gall cymryd hyd at ddeng mlynedd i ddod yn rhugl mewn ail iaith, gyda phlant fel arfer yn meistroli iaith gymdeithasol cyn iaith academiaidd. Yn debyg i unrhyw broses caffael iaith, mae iaith lafar yn rhagflaenu sgiliau darllen ac ysgrifennu. Mae Llywodraeth y DU (2024) yn datgan bod plant sy'n dysgu Saesneg fel iaith ychwanegol yn elwa o ddod i gysylltiad â Saesneg a siaredir gan oedolion mewn cyd-destunau amrywiol. Pan fydd y cyd-destun yn ystyrlon i'r plentyn, mae'n gallu amsugno Saesneg llafar yn well. Mae eich rôl yn ganolog i ddangos defnydd cywir o'r Saesneg, arsylwi geirfa'r plentyn, ac adeiladu ar ei wybodaeth bresennol. Wrth i blant ddechrau siarad Saesneg, yn ogystal ag unrhyw ieithoedd eraill y gallant fod yn eu dysgu, gall eu hymadroddion amrywio.

Dywed FutureLearn (d.d) mae dwyieithrwydd yn cynnig manteision ymarferol, gan ei fod yn gwella prosesu gwybyddol a synhwyraidd. Mae'r gallu prosesu uwch hwn yn galluogi unigolion i amsugno a chadw gwybodaeth yn well, gan hwyluso canlyniadau dysgu cliriach. Gall y fantais ddwyieithog mewn caffael iaith ddeillio o'r gallu i ganolbwyntio ar ddata iaith newydd tra'n lleihau ymyrraeth o ieithoedd a ddysgwyd yn flaenorol. Mae'r sgil hwn yn galluogi unigolion dwyieithog i gael gafael ar eirfa newydd yn fwy effeithlon, gan arwain at gynnydd sylweddol mewn hyfedredd ieithyddol o'i gymharu â chymheiriaid uniaith llai hyfedr sy'n ei chael hi'n anodd atal gwybodaeth ieithyddol sy'n cystadlu â'i gilydd. Er mwyn rheoli dwy iaith yn barhaus, mae angen rheoleiddio mynediad iaith ar unrhyw adeg benodol. Mae'r sgil hon yn hanfodol ar gyfer cyfathrebu effeithiol, gan y gall ymyrraeth gyson o'r iaith arall lesteirio deall neges. Mae unigolion dwyieithog yn defnyddio eu mecanweithiau rheoli yn gyson yn ystod tasgau siarad a gwrando. Trwy ymarfer parhaus, atgyfnerthir y mecanweithiau rheoli hyn, gan arwain at newidiadau yn rhanbarthau cyfatebol yr ymennydd.

Mae Indeed (2024), yn dweud bod meddwl dargyfeiriol yn ddull creadigol sy'n cynhyrchu atebion a syniadau lluosog ar gyfer mynd i'r afael â phroblem. Mae'r dull hwn yn hybu creadigrwydd ac arloesodd trwy archwilio posibiliadau amrywiol wrth ddatrys problemau. Mae'r Llyfrgell Genedlaethol Meddygaeth (2022), yn datgan bod rhai astudiaethau'n awgrymu bod plant dwyieithog yn rhagori mewn meddwl dargyfeiriol o gymharu â phlant uniaith, nad oes unrhyw ymchwil ar blant na'r glasoed wedi ymchwilio i'r gydberthynas rhwng dwyieithrwydd a meddwl cydgyfeiriol, nac wedi archwilio'r sail niwral y rhyngweithio rhwng dwyieithrwydd a chreadigedd. Mae amlieithrwydd wedi'i gysylltu â gwell sgiliau meddwl dargyfeiriol. Yn gyffredinol, mae'n ymddangos bod gofynion gwybyddol rheoli ieithoedd lluosog yn cryfhau gallu'r ymennydd i feddwl yn

ddargyfeiriol. Mae astudiaeth ar Science Direct (2021) yn ymchwilio i'r berthynas rhwng amlieithrwydd a chreadigrwydd, gan ganolbwyntio'n benodol ar feddwl dargyfeiriol. Mae'n archwilio sut mae siarad ieithoedd lluosog yn dylanwadu ar allu unigolion i gynhyrchu syniadau amrywiol. Canfu'r astudiaeth fod amlieithrwydd yn gysylltiedig â gwell sgiliau meddwl dargyfeiriol, sy'n awgrymu y gallai rheoli ieithoedd lluosog gryfhau hyblygrwydd gwybyddol a chreadigedd. Fodd bynnag, mae hefyd yn amlygu'r angen am ymchwil pellach i ddeall yn llawn y mecanweithiau sy'n sail i'r berthynas hon a'i goblygiadau ar gyfer addysg a datblygiad gwybyddol.

Yng Nghymru, mae fframweithiau a deddfwriaeth sy'n ymwneud ag amlieithrwydd a dwyieithrwydd yn aml wedi'u cynllunio i gefnogi hyrwyddo a chadw'r Gymraeg ochr yn ochr â'r Saesneg. Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithredu amrywiol bolisïau a mentrau i feithrin dwyieithrwydd ac amlieithrwydd yn y wlad. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru (2023) yn datgan bod Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 wedi sefydlu safonau'r Gymraeg, gan ffurfio fframwaith y gellir ei orfodi'n gyfreithiol ar gyfer pob sefydliad cyhoeddus yng Nghymru. Ei nod yw sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn gyfartal â'r Saesneg, gan orfodi cydymffurfiaeth i gynnal cydraddoldeb iaith. Roedd y mesur hwn yn cryfhau statws cyfreithiol y Gymraeg ac yn gosod dyletswyddau ychwanegol ar gyrrff cyhoeddus i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg. Deddf arall oedd Deddf yr Iaith Gymraeg 1993. Yn ôl Llywodraeth Cymru (2024), sefydlodd y ddeddfwriaeth hon yr egwyddor y dylid trin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal yn y sector cyhoeddus yng Nghymru. Mae'n ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus ddarparu gwasanaethau yn y ddwy iaith lle mae galw sylweddol.

Yn ystod fy ngweithgaredd, gwnes i'r dewis bwriadol i ymgorffori'r Gymraeg fel iaith ychwanegol. Wrth ymgysylltu â'r plant, cyfeiriais eu sylw at liwiau amrywiol, gan fynegi eu henwau yn Gymraeg ac yn Saesneg. Darparodd y dull deuol hwn ddealltwriaeth weledol a chlywedol glir o'r lliwiau yn y ddwy iaith. Wrth bwyntio, atgyfnerthais y dysgu trwy dweud yr enwau, gan sicrhau profiad amlsynhwyrdd. Yn ogystal, cynhaliais naws galonogol, gan gynnig canmoliaeth lafar a mabwysiadu ymarweddiad tyner, a oedd yn cyfleu positifrwydd a chefnogaeth, hyd yn oed os oedd y plant yn ansicr ynghylch y geiriau a lefarwyd.

I gloi, mae astudio amlieithrwydd a dwyieithrwydd yn dangos sut mae gwybod mwy nag un iaith yn effeithio ar ein meddwl, cymdeithas, a dysgu. Mae ymchwil yn awgrymu bod

siarad ieithoedd lluosog yn hybu creadigrwydd a sgiliau datrys problemau. Mae cyfreithiau yng Nghymru yn cefnogi defnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal. Mae dysgu iaith arall yn ein helpu i ddeall gwahanol ddiwylliannau yn well. Mae hefyd yn gwneud ein hymennydd yn fwy hyblyg. Mae'n ein helpu i gysylltu ag eraill a bod yn fwy cynhwysol. Mae gwerthfawrogi amlieithrwydd yn bwysig ar gyfer creu byd lle mae pawb yn teimlo bod croeso iddynt ac yn cael eu deall.

Cyfeiriadau -